

PADOMDEVĒJS

Žurnālistu un vides aizsardzības speciālistu sadarbībai

Projekts *Semināri vides aizsardzības speciālistu un žurnālistu sadarbības veicināšanai*

Rīga 2000

Latvija 1998.gadā ir parakstījusi Apvienoto Nāciju organizācijas Eiropas Ekonomiskās komisijas Orhusas konvenciju PAR PIEEJU INFORMĀCIJAI, SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBU LĒMUMU PIENĒMŠANĀ UN PIEEJU TIESU VARAI VIDES JAUTĀJUMOS.

Ar šo soli Latvija principiāli atzinusi to, ka valstij ir jānodrošina visiem brīvi pieejama informācija, kas skar vides jautājumus. Šobrīd sabiedrībai ir svarīgi panākt, lai valsts ātrāk uzņemtos starptautisku atbildību, t.i., ratificētu šo dokumentu un līdz ar to nodrošinātu starptautisku atbalstu Latvijas iedzīvotājiem tajos gadījumos, kad brīva pieeja vides informācijai tiek liegta.

Šīs publikācijas mērķis ir aicināt vides aizsardzības speciālistus un žurnālistus iegūt juridiskas pamatzināšanas un praktiskas iemaņas, kā kontaktēties ar valsts un pašvaldību iestāžu darbiniekiem, kā izmantot Latvijā spēkā esošos starptautiskos cilvēktiesību līgumus vides aizsardzības aspektā, kā uzrunāt ziņu aģentūras, lai mūsu vides problēmas savlaicīgi, jau ieceres līmenī tiktu publiskas un sabiedrības ietekmes rezultātā nepieļautas.

Saturs

Ievads	4
Cilvēktiesību pamatvērtības – informācijas pieejamība un vārda brīvība – vides aizsardzībai	8
Attiecības starp vides aizsardzību un cilvēktiesībām	8
Cilvēktiesību dokumenti un tiesības uz vides aizsardzību	10
Orhusas konvencija kā vides politikas un cilvēktiesību nostiprināšanas procesu rezultāts	10
Darbam noderīgi starptautisko cilvēktiesību līgumu izdevumi Latvijā	13
Latvijas likumdošanā noteiktās tiesības uz informācijas pieejamību	14
Informatīvi un juridisku padomu izdevumi informācijas iegūšanai vai amatpersonas atteikuma lēmuma pārsūdzēšanai	19
Nevalstisko organizāciju (NVO) loma sabiedrības informēšanā par vides problēmām	20
NVO sektora loma pilsoniskā sabiedrībā	20
Sadarbība informācijas sagatavošanā	20
Informācijas tehnoloģijas	22
NVO un sabiedriskās attiecības	22
Sabiedrības komunikācija	25
Kā veidot dialogu ar sabiedrību?	26
Sadarbība ar medijiem	26
Medijs kā informācijas nesējs	27
Medijs kā palīgs problēmas aktualizēšanā un risināšanā	27
Elektroniskie vides informācijas avoti	30

Ievads

Šobrīd Latvijā arvien vairāk sabiedrības uzmanība tiek vērsta uz to, ka katrs indivīds ir tiesīgs piedalīties un katra viedoklis ir uzskatāms tādu lēmumu pieņemšanā, kas skar ietekmi uz vidi. Kā to panākt? Kā iesaistīt arvien plašāku sabiedrību kvalitatīvā un auglīgā vides projektu apspriešanā, kā pievērst žurnālistu uzmanību vides informācijai un līdz ar to panākt pēc iespējas lielāku publicitāti visos jautājumos, kas saistīti ar mūsu vidi?

Ir tapusi un apspriešanā jau nodota Vides saziņas un izglītības stratēģija, top grozījumi Latvijas likumdošanā, lai mūsu likumi arvien vairāk būtu saskaņoti ar vēl ratificējamās Orhusas konvencijas garu, tiek izdoti izglītojoši materiāli vides aizsardzības jomā, bet tomēr kā nozīmīgākais aspekts sabiedrības līdzdalībā ir katra indivīda praktiskās iemaņas un iespējas iegūt kvalitatīvu un savlaicīgu informāciju un prasmi publiskot savu viedokli. Šāds process konstruktīvi un auglīgi var notikt tikai tad, ja vienlīdz kvalitatīvi sadarbojas sabiedriskās organizācijas, žurnālisti un varas pārstāvji – valsts un pašvaldību darbinieki.

Tādēļ pēc LR Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pasūtījuma ir tapis projekts **Semināri vides aizsardzības speciālistu un žurnālistu sadarbības veicināšanai** (Nr. LE 9615.02.03/0001/08), kas ir īstenots Eiropas Savienības Phare projekta **Vides izglītības projektu veicināšana** ietvaros (Nr. LE 9615.02.03/0001). Šī projekta veicējs ir **VARAM BOVU Vides projekti**, un tas tiek finansēts ES Phare **Pārrobežu sadarbības programmas 1996** ietvaros.

Vides aizsardzības speciālistu un žurnālistu sadarbības projekta nozīmīgs komponents bija divu dienu mācību semināri vairākās Latvijas pilsētās, ko organizēja VAK žurnāls "Vides Vēstis" sadarbībā ar LR Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju.

Seminārā

“Cilvēktiesību aspekts un tiesiskais nodrošinājums vides informācijas pieejamībai Latvijā: teorija un prakse” praktizējoši žurnālisti, pašvaldību un valsts institūciju darbinieki, kā arī nevalstisko organizāciju pārstāvji apguva jaunas, praktiskas un ikdienas vides aizsardzības darbā noderīgas zināšanas, kas turpmāk ļaus veiksmīgāk aizstāvēt vidi saudzējošas idejas, domāšanu un rīcību.

Semināru dalībnieki lekcijās un praktiskās nodarbībās tika iepazīstināti ar šādām tēmām:

- ◆ cilvēktiesību pieeja vides aizsardzībā,
- ◆ Eiropas Cilvēktiesību konvencija un Latvijas iedzīvotāju iespējas vērsties Strasbūras cilvēktiesību tiesā,
- ◆ Latvijas likumdošana informācijas pieejamības nodrošināšanā,
- ◆ administratīvais process un konkrēti padomi, kā uzrakstīt kvalitatīvu prasības pieteikumu tiesai,
- ◆ kā uzrakstīt saistošu paziņojumu presei, noorganizēt labi apmeklētu preses konferenci,
- ◆ kā pēc iespējas efektīvāk izmantot intervijas vai tiešraides laiku,
- ◆ kā ziņu nosūtīt ne tikai Latvijai, bet arī pasaules ziņu aģentūrām,
- ◆ kā risināt konfliktus un veidot dialogu starp žurnālistiem,

ierēdņiem un nevalstisko organizāciju pārstāvjiem.

Semināru nodarbības vadīja augstskolu pasniedzēji un pieredzējuši praktiķi:

Jautrite Briede – LU Juridiskās fakultātes Juridiskās prakses un palīdzības centra direktore,

Sandra Garsvāne – Cilvēktiesību un etnisko studiju centra juriste, augstskolas “Attīstība” pasniedzēja,

Arnolds Kārkliis – sabiedrisko attiecību eksperts, LU un Rīgas Juridiskās augstskolas pasniedzējs,

Gunta Līdaka – sabiedrisko attiecību, žurnālistikas un TV eksperte,

Eriks Leitis – NVO eksperts, LU Vides zinātnes un pārvaldības institūta pasniedzējs,

Ģirts Strazdiņš – žurnāla “Vides Vēstis” galvenais redaktors,

kuru pieredze un semināru laikā gūtās idejas ir apkopotas šajā izdevumā.

Semināri notika **Liepājā, Rēzeknē, Valmierā un Jelgavā**, tāpēc semināru dalībnieki pārstāvēja reģionālos medijus, reģionālās vides pārvaldes, pašvaldības un vietējās sabiedriskās organizācijas. Kopumā semināros piedalījās **18** žurnālisti, **22** nevalstisko organizāciju pārstāvji un **20** valsts un pašvaldību institūciju darbinieki.

Veidojot seminārus tik daudzpusīgai mērķauditorijai vienlaikus, mūsu uzdevums bija jau semināru laikā aizsākt un veidot diskusijas starp žurnālistiem un vides speciālistiem, kas turpmāk pāraugtu kvalitatīvā sadarbībā atsevišķās pilsētās vai reģionā. Nozīmīgi bija arī tas, ka valsts institūciju un arī nevalstisko organizāciju pārstāvji vienā auditorijā un viena un tā paša pa-

sniedzēja interpretējumā mācījās par indivīda tiesībām uz savu viedokli, vārda brīvību un informācijas pieejamību, valsts atbildību šo tiesību garantēšanā un katra indivīda pienākumiem šo tiesību realizācijā.

Mācību laikā izmantojām gan tradicionālās lekciju metodes, gan praktiskas nodarbības situācijas izpētē, sabiedrības informēšanā un viedokļu saskaņošanā. Tieši praktiskajās nodarbībās televīzijas kameru vai diktoфона priekšā semināra dalībnieki atklāja, cik grūti ir pārliecinoši formulēt viedokli, izskaidrot to sabiedrībai un sniegt pārbaudītu un ticamu informāciju.

Visi semināra dalībnieki praktiskās nodarbībās iepazinās arī ar elektroniski pieejamo informāciju par dažādiem vides jautājumiem INTERNET tīklā.

Novērtējot padarīto, varam teikt, ka ar projektu esam sasnieguši nosprausto mērķi – sniegt juridiskas pamatzināšanas par starptautiskajiem cilvēktiesību aktiem un Latvijas likumdošanu, kas sasaucas ar Orhusas konvencijā noteiktajām normām vides informācijas pieejamībā un sabiedrības līdzdalībā lēmumu pieņemšanā, – un esam devuši praktisku ievirzi, kā šīs tiesības realizējamas.

Domājot par paveiktā turpinājumu – nākotnē daudz vairāk uzmanības būtu jāvelta ierēdņu sagatavotībai runāt ar preses pārstāvjiem, kā arī prasmīgi izmantot sabiedrības viedokli dažādu vides projektu realizācijā. Semināri pierādīja, ka dažkārt arī nevalstisko organizāciju vides aktivisti ir rezervēti lūkojušies uz veiksmīgas sadarbības iespējām ar oficiālajiem vides aizstāvjiem un lēmumu pieņēmējiem, – arī šādas sadarbības veicināšanā darāmā vēl daudz.

Ceram, ka šī publikācija vides jautājumu risināšanā ieinteresētajai sabiedrības daļai sniegs noderīgas zināšanas, kā veiksmīgi un likumos noteiktā kārtībā iegūt informāciju un kā savu viedokli par vides jautājumiem darīt zināmu plašākai sabiedrībai.

Inga Misiņa,

Cilvēktiesību pamatvērtības — informācijas pieejamība un vārda brīvība — vides aizsardzībai

---

Vides aizsardzība un cilvēktiesības ir savstarpēji cieši saistīti un viens otru papildinoši jēdzieni. Mūsdienu vides aizsardzības ideoloģija ir samērā jauna un sakņojas izpratnē, ka no atsevišķu dabas elementu aizsardzības un resursu taupīgas izmantošanas ir nepieciešams pāriet uz ekosistēmu visaptverošu aizsardzību, cilvēku dzīves vides kvalitātes saglabāšanu un tādu vides politiku, kas nodrošina sabiedrības, vides un ekonomikas ilgtspējīgu attīstību. Jau ilgāku laiku cilvēktiesību un vides aizsardzības eksperti strādā kopā, lai sasniegtu kopīgos mērķus.

Attiecības starp vides aizsardzību un cilvēktiesībām

Bieži vien tiek uzdots jautājums: kādēļ jautājumi par vides aizsardzību ir tik cieši saistīti ar cilvēktiesībām? Daudzi cilvēktiesību eksperti uzskata, ka cilvēktiesību normām, kas parasti ir noteiktas starptautiskajos dokumentos un vietējās konstitūcijās, ir nopietna loma arī vides aizsardzībā. Piemēram, cilvēktiesību katalogā kā pamattiesības vienmēr tiek minētas pilsoniskās un politiskās tiesības, ekonomiskās, sociālās un kultūras tiesības. Tādēļ apskatīsim tuvāk, kāds ir šo tiesību sakars ar vides aizsardzību.

Pilsoniskās un politiskās tiesības

Pilsoniskās un politiskajām tiesībām piemīt spēja veicināt videi draudzīgu un nekaitīgu politisku kārtību. Šādu tiesību realizācija iekļauj sevī tiesības uz dzīvību, tiesības uz miermīlīgu sapulci un asociācijas brīvību, tiesības uz pārliecības un izteiksmes brīvību, tiesības uz personisko neaizskaramību, uz vienlīdzību, un tiesības uz atlīdzību par cilvēktiesību pārkāpumiem var tikt pieskaitītas pie videi nodarītajiem kaitējumiem. Šo tiesību nodrošināšanai ir nepieciešami labvēlīgi priekš-

nosacījumi, lai pievērstu uzmanību vides aizsardzībai un sāktu diskutēt par vides aizsardzības jautājumiem. Starptautiskajā līmenī šādas tiesības, kā tiesības uz dzīvību un īpašumu, tiesības uz taisnīgu tiesu un pieejamību informācijai, ir pietiekami labi definētas vairākos cilvēktiesību dokumentos, tādēļ ir nepieciešams tikai precizēt to ieguldījumu vides aizsardzības jautājumos. Tieši uz šīm tiesībām varētu vērst politiku uzmanību, jo, piemēram, tiesības uz dzīvību un īpašumu ir pieskaitāmas pie pastāvīgiem cilvēktiesību standartiem attiecībā ar apkārtējo pasauli.

Ekonomiskās, sociālās un kultūras tiesības

Ekonomiskās, sociālās un kultūras tiesības, bez šaubām, var sekmēt vides aizsardzību tādā veidā, ka iedzīvotāji piedalās valsts sociālajā dzīvē. Esošie cilvēktiesību dokumenti paredz:

- ◆ tiesības uz veselību,
- ◆ tiesības uz veselībai nekaitīgiem dzīves apstākļiem,
- ◆ tiesības uz veselībai nekaitīgiem darba apstākļiem,

un šīs tiesības var tieši ietekmēt apkārtējās vides apstākļus.

Tiesības uz veselību, piemēram, paredz attiecīgu valsts rīcību, lai pasargātu iedzīvotājus no gaisa piesārņojuma. Ekonomiskās, sociālās un kultūras tiesības paredz nepieciešamību valstij veikt dažādus pasākumus, lai rūpētos par savu iedzīvotāju labklājību.

Tāpat arī citas starptautiskos dokumentos noteiktās tiesības un brīvības var sasaistīt ar vides aizsardzības jautājumiem. Tā, piemēram, ja sabiedrība paredz, ka persona var pretendēt uz noteiktu morālo tiesību aizsardzību, tad tām automātiski pieskaitāmas arī tiesības dzīvot nepiesārņotā vidē, kur laikus tiek novērstas dabas katastrofas. Taču, lai mēs varētu efektīvi cīnīties par tiesībām uz cilvēkam veselīgu vidi, mēs varam atsaukties tikai uz konkrētām mūsu vietējā likumdošanā vai starptautiskos cilvēktiesību dokumentos noteiktām tiesībām un brīvībām.

Cilvēktiesību dokumenti un tiesības uz vides aizsardzību

ANO Starptautiskais pakts par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām un Eiropas Padomes Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija – abi šie dokumenti paredz tiesības, kas varētu būt pieskaitāmas pie vides aizsardzības tiesībām:

- ◆ tiesības uz dzīvību,
- ◆ tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību,
- ◆ tiesības uz taisnīgu tiesu,
- ◆ tiesības uz informācijas pieejamību.

Cilvēktiesību dokumenti, kas garantē ekonomiskās, sociālās un kultūras tiesības ir ANO Starptautiskais pakts par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām un Eiropas Padomes Sociālā harta. Šajos dokumentos ir paredzētas šādas tiesības:

- ◆ tiesības uz veselībai nekaitīgu vidi,
- ◆ tiesības uz drošiem un veselībai nekaitīgiem darba apstākļiem,
- ◆ tiesības uz veselībai nekaitīgiem dzīves apstākļiem.

Ir arī citi cilvēktiesību dokumenti, kuros ir noteiktas normas par vides aizsardzību, taču dažādu iemeslu dēļ tie Latvijai vēl nav saistoši.

Orhusas konvencija kā vides politikas un cilvēktiesību nostiprināšanas procesu rezultāts

---

Divdesmitā gadsimta otrā puse raksturojama ar vairākiem būtiskiem pavērsieniem, kas nostiprina cilvēka kā indivīda un personības tiesības. Pirmām kārtām tās ir cilvēktiesības un vide, kas ir atzītas par pamatvērtībām. Šo vērtību atspoguļojums parādās ne tikai cilvēku domāšanā, bet arī minēto tiesību no-

stiprināšanas procesos starptautiskā, reģionālā un nacionālā līmenī.

1998. gada 25. jūnija Orhusas konvencija **Par pieeju informācijai, sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un pieeju tiesu varai vides jautājumos** ir likumsakarīgs rezultāts tiem starptautiskajiem procesiem, kas uzsver cilvēktiesību un vides aizsardzības procesu nesaraucamo vienotību. Konvencija tika izstrādāta, pamatojoties uz vairākiem starptautiskiem dokumentiem, kas nosaka ikviena tiesības piedalīties valsts pārvaldes un vides aizsardzības procesos, uzsverot sabiedrības informētības un līdzdalības nozīmi vides aizsardzībā, kā arī valstu pienākumu to nodrošināt. Šī konvencija ir starptautisks līgums, kura loma ir veicināt visdažādākās dialoga un sadarbības formas starp valsts pārvaldi un visplašāko sabiedrību un kurš jau tā izstrādes posmā devis ieguldījumu demokrātijas stiprināšanā.

Konvencijas pirmsākums ir ANO Ģenerālās Asamblejas 1948. gadā. Vispārējā cilvēktiesību deklarācija, kurā tiek pasludinātas cilvēka pamattiesības un brīvības, uzsverot, ka ikvienam ir tiesības piedalīties savas valsts pārvaldē tieši vai ar brīvi izvēlētu pārstāvju starpniecību. Eiropā šīs deklarācijas pasludinātās tiesības, tās paplašinot un pilnveidojot, nostiprināja Eiropas Padomes Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija.

Konvencijas sagatavošanas posmā karstākās diskusijas un pārrunas notika par šādiem jautājumiem:

- ◆ tiesībām uz vides informāciju jābūt saistītām ar cilvēku pamattiesībām uz veselīgu dzīves vidi,
- ◆ pieejamās vides informācijas kvalitāte un kvantitāte ir neadekvātas. Valstīs, kur vides informācija jau ir plaši pieejama, jāuzlabo tās aprites mehānisms – jāsamazina atbildes sniegšanas termiņi, jālikvidē izņēmumi, atbilde jāsniedz pieprasītajā formā,

- ◆ jānodrošina interneta pieeja atsevišķām informācijas kategorijām,
- ◆ sabiedrībai jābūt pieejamiem vides piesārņojuma emisiju un pārneses reģistriem,
- ◆ vides informācijai jābūt pieejamai saprotamā formā, ietverot informāciju par sabiedrības veselību, sociālekonomiskajiem aspektiem, arī informāciju, kas izmantota konkrētā lēmuma pieņemšanā,
- ◆ sabiedrības līdzdalība attiecināma arī uz procesiem, kas saistīti ar politikas, stratēģiju, programmu un plānu izstrādāšanu, likumdošanas veidošanu, atļauju un licenču izsniegšanu,
- ◆ jāuzlabo sabiedrības līdzdalības apstākļi, nodrošinot savlaicīgu informēšanu par gaidāmajiem lēmumiem, pārvaldes institūciju pienākums sniegt paskaidrojumus uz sabiedrības iesniegtajiem argumentiem, jāatvieglo iespējas vērsties tiesā,
- ◆ iedzīvotājiem jābūt nodrošinātām tiesībām vērsties tiesā pret vides likumu pārkāpumiem.

Orhusas konvenciju ir parakstījušas 37 Eiropas valstis un Eiropas Kopiena. Viens no lielākajiem NVO sasniegumiem konvencijas sakarā ir tas, ka tieši nevalstisko organizāciju spiediena rezultātā Eiropas Kopiena pieņēma lēmumu parakstīt šo dokumentu. Latvija Orhusas konvenciju parakstījusi 4. vides ministru konferencē Dānijā, Orhusā 1998. gada 25. jūnijā, tādējādi parādot apņemšanos un gatavību nodrošināt konvencijas prasību ieviešanu dzīvē.

Darbam noderīgi starptautisko cilvēktiesību līgumu izdevumi Latvijā

Eiropas Padomes Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija
Izdevējs: Eiropas Padomes informācijas un

ANO Starptautisko līgumu krājums divos sējumos
Izdevējs: Valsts cilvēktiesību birojs

Orhusas konvencijas – populāra versija
Izdevējs: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Latvijas likumdošanā noteiktās tiesības uz informācijas pieejamību

Sabiedrības pieejamība informācijai, kas ir valsts iestāžu rīcībā, izriet jau no **Latvijas Republikas Satversmes 1. un 2. panta**.

Šie panti nosaka, ka Latvija ir demokrātiska republika un ka Latvijas valsts vara pieder tautai. Saeimas deputāti, tiesneši un valsts pārvaldes amatpersonas ir sabiedrības pārstāvji, kas tautas uzdevumā veic tiem uzticētos pienākumus.

Iegūdamā savu amatu valsts pārvaldē, valsts amatpersona neklūst par visvarošu – viņai ir tikai tās tiesības, kas tai piešķirtas ar kādu normatīvo aktu. Tāpat viņa neklūst par īpašnieku tai informācijai, kuru tā kā amatpersona apstrādā vai uzglabā. Šī informācija pieder valstij, tātad tautai, jo valsts ir nevis amatpersonu, bet gan iedzīvotāju kopums. Tādējādi ar informāciju, kas ir valsts rīcībā, tiesības iepazīties ir ikvienam, ja vien likums nenosaka, ka informācija kāda likumīgi pamatota iemesla (valsts noslēpuma aizsardzība, privātās dzīves vai komercnoslēpumu aizsardzība u.tml.) dēļ ir slepena vai ierobežota.

Vispārējais informācijas atklātības princips ir – **“atklāts ir viss, kas nav aizliegts ar likumu”** iepretim padomju laika principam **“aizliegts ir viss, kas nav atklāts ar likumu”**.

Padomju laikā informācijas slēpšana bija reāla nepieciešamība. Valsts aparāts bija atdalīts no sabiedrības vairākuma, sabiedrības pārstāvji (pat parlamenta deputāti) valsts norises faktiski ietekmēt nevarēja. Padomju valsts nevarēja darboties atklātības apstākļos – kad “glasnostj” reāli sāka darboties, Padomju Savienība sabruka. Kaut arī padomju konstitūcijās bija ierakstītas visas politiskās tiesības un brīvības, arī informācijas brīvība, tās netika īstenotas. Ar parastiem likumiem, partijas lēmumiem, dažādām instrukcijām un pat atsevišķu funkcionāru norādījumiem konstitūcijas panti tika atcelti.

Diemžēl daudzu mūsu valsts pārvaldes darbinieku apziņā vēl šobrīd darbojas padomju laika izpratne par demokrātiju –

instrukcija vai kāds cits zemāks normatīvais akts nereti amatpersonai joprojām liekas varenāks par likumu un pat Satversmi. Tā, piemēram, informācija tiek atteikta uz instrukcijas pamata, kaut arī likums šādu ierobežojumu neparedz.

Latvijas kā demokrātiskas valsts normatīvo aktu hierarhija:

- ◆ likums nevar būt pretrunā Satversmei – īpašam likumam, kas tiek pieņemts īpašā kārtībā,
- ◆ Ministru kabineta noteikumi nevar būt pretrunā likumam, jo to pieņēmusi tautas tieši ievēlēts parlaments,
- ◆ neviena instrukcija nevar būt pretrunā ne likumam, ne Ministru kabineta noteikumiem, ar to driest tikai izskaidrot likuma likuma stingri noteiktajās robežās.

Nevar būt situācijas, kad likums kādu lietu nenosaka par neizpaužamu, bet ar instrukciju tas tiek darīts. Šāda instrukcija vienkārši nav spēkā un to nedrīkst piemērot.

Informācijas pieejamības jautājumi ietverti arī **Satversmes 100. un 104. pantā**. 100. pants nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, savukārt 104. pants nosaka ikviena tiesības vērsties valsts un pašvaldību iestādēs ar iesniegumiem un saņemt atbildi pēc būtības. Kārtību un termiņus atbildes sniegšanai nosaka likums **Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldību institūcijās**. Daļēji pieejamību valsts informācijai nosaka arī Satversmes 101. pants, kurā teikts, ka ikvienam Latvijas pilsonim ir tiesības likumā paredzētajā veidā piedalīties valsts un pašvaldību darbā. Viens no šādiem likumiem ir likums **Par pašvaldībām**, kas nosaka, ka pašvaldību domes vai padomes sēdes ir atklātas un tajās var būt klāt attiecīgās pašvaldības iedzīvotāji, slēgtas sēdes var rīkot tikai izņēmuma gadījumos, kas noteikti likumā un pašvaldības nolikumā.

Vispārējo kārtību, kādā pieprasāma un sniedzama informā-

cija nosaka **Informācijas atklātības likums, likums Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtības valsts un pašvaldību institūcijās, kā arī Administratīvo aktu procesa noteikumi.**

Informāciju persona var pieprasīt gan mutiski, gan rakstiski. Ja informācija pieprasīta mutiski un iestāde to tūlīt nevar sniegt, iestādei šis pieprasījums ir jāreģistrē, fiksējot informācijas pieprasītāja personību un koordinātas.

Lielmežu pilsētas dome
Lielmeži, Briežu ielā 5

Jautrītes Briedes
Lielmeži, Egļu ielā 2
tālr. 7034591

Lielmežos, 01.06.2000.

Iesniegums
par informācijas sniegšanu

Esmu ieguvusi nepārbaudītu informāciju, ka SIA "Biezie ceļi" ir ieguvusi atļauju izbūvēt maksas ceļu cauri Lielajiem mežiem. Šajā mežā dzīvo vairākas reti sastopamas briežu sugas. Uzbūvējot ceļu, šo sugu indivīdi var tikt nošķirti un tas var būtiski ietekmēt to populāciju.

Lūdzu sniegt man informāciju, vai, izsniedzot iepriekšminēto atļauju:

- 1) tika izdarīta ietekmes uz vidi ekspertīze,
- 2) tika izvērtēta arī ietekme uz briežu populāciju,
- 3) ir paredzēti pasākumi vides aizsardzības nodrošināšanai šajā reģionā.

Lūdzu sniegt man atbildi 15 dienu laikā saskaņā ar likumu. Pilnīga vai daļēja atteikuma gadījumā, lūdzu, saskaņā Informācijas atklātības likuma 12.pantu norādīt, uz kāda pamata pieprasījums atteikts, kā arī, kur un kādā termiņā šo atteikumu var pārsūdzēt.

Atgādinu arī, ka par atbildes nesniegšanu likumā noteiktajā termiņā, paredzēts naudas sods līdz 25 latiem saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201.⁴⁶ pantu.

Ar cieņu,
Jautrīte Briede

Par informācijas izsniegšanu maksu var prasīt tikai gadījumos, kad tā īpaši jāsagatavo, jāpavairo vai arī ja tas noteikts kādā normatīvā aktā. Par iespējamo maksu persona jābrīdina iepriekš. Maksa nedrīkst pārsniegt informācijas sagatavošanas izmaksas. Nelikumīgas ir to valsts pārvaldes iestāžu un pašvaldību prasības, kur par vienas lapas kopiju prasa, piemēram, 50 santīmus. Ja lapa ir tikai jānokopē, par to var prasīt tikai tik, cik reāli šīs lapas kopija izmaksā (ne vairāk par 10 santīmiem).

Ja ir likumā noteikts pamats informāciju atteikt, tas noteikti ir jānorāda. Atteikumu nevar pamatot ar instrukciju, bet tikai ar likumu vai Ministru kabineta noteikumiem – turklāt arī tiem jābūt izdotiem saskaņā ar kādu likumu, kas Ministru kabinetu pilnvaro izdot šos noteikumus.

Atteikumā jānorāda:

- 1) konkrētā normatīvā akta piemērotais pants, tā daļa, punkts vai apakšpunkts,
- 2) kur un cik ilgā laikā informācijas atteikumu var pārsūdzēt.

Parasti to var darīt mēneša laikā augstākā institūcijā un pēc tam tiesā, bet likumā var būt noteikti arī citi termiņi un institūcijas. Administratīvā procesa likumprojektā (pieņemts otrajā lasījumā) ir paredzēts – ja šādas norādes atteikumā nebūs, attiecīgo lēmumu varēs pārsūdzēt veselu gadu.

Lielmežu pilsētas tiesai
Lielmeži, Pūces ielā 55

Lielmežos, 15.07.2000.

Sūdzība
par informācijas nesniegšanu

Sūdzības iesniedzēja: Jautrītes Briede
Lielmeži, Egļu ielā 2
tālr. 7034591

par Lielmežu pilsētas domes
nelikumīgu rīcību,
Adrese: Lielmeži, Briežu ielā 5

Šī gada 1.jūnijā vērsos Lielmežu pilsētas domē ar lūgumu sniegt man informāciju par Lielo mežu ceļu izbūvi un tās ietekmi uz vidi un briežu populāciju. Šī gada 20.jūnijā saņēmu Lielmežu domes priekšsēdētāja parakstītu atbildi, ka informācija netiks sniegta, jo tā paredzēta un noteikta iestādes iekšējai lietošanai saskaņā ar Informācijas atklātības likuma 5.panta otrās daļas 2.punktu.

Uzskatu, ka atteikums ir nelikumīgs šādu apsvērumu dēļ:

1. Informācijas atklātības likuma 6.pantā noteikts, ka par iestādes iekšējās lietošanas informāciju uzskatāma informācija, kas iestādei nepieciešama, sagatavojoties lietu kārtīšanai, un ierobežotas pieejamības statusu šādai informācijai var piemērot tikai līdz brīdim, kad pieņemts lēmums par attiecīgo lietu. Tā kā šajā gadījumā atļauja jau ir izsniegta, informācijas neizsniegšana vairs nav pamatota.
2. Arī likuma "Par valsts noslēpumu" 5.pantā noteikts, ka aizliegts ierobežot pieejamību informācijai par vides stāvokli.
3. Tāpat likuma "Par vides aizsardzību" 13.pantā noteiktas iedzīvotāju tiesības pieprasīt no valsts institūcijām ziņas par projektējamo un jaunceļamo objektu ietekmi uz vidi.

Pamatojoties uz iepriekšteikto, kā arī Satversmes 100., 101. un 104.pantu, Informācijas atklātības likuma 15.panta otro daļu un Civilprocesa kodeksa 239.7 pantu, lūdzu uzdot par pienākumu Lielmežu pilsētas domei izsniegt man pieprasīto informāciju. Lūdzu piedzīt no Lielmežu domes manā labā 10 Ls par valsts nodevas nomaksu.

Pielikumā:

- 1) mana 01.06.2000. iesnieguma kopija,
- 2) Lielmežu domes atbildes kopija,
- 2) kvīts par valsts nodevas 10 Ls apmērā nomaksu.

**Informatīvi un juridisku padomu izdevumi informācijas iegūšanai
vai amatpersonas atteikuma lēmuma pārsūdzēšanai**

Vides un reģionālās attīstības
ministrijas izdevums

Sorosa fonda – Latvija izdevums

Valsts cilvēktiesību
biroja izdevumi

Nevalstisko organizāciju (NVO) loma sabiedrības informēšanā par vides problēmām

---

NVO sektora loma pilsoniskā sabiedrībā

Informācijas ieguve un izplatīšana ir viens no prioritārajiem NVO darbības aspektiem.

Pati organizācijas laboratorija ietver sevī daudz un dažādus procesus: sākot ar to, kā ar šo informāciju rīkoties, virzot to uz labvēlīgu problēmas risinājumu, un beidzot ar kādas kampaņas vai akcijas sagatavošanu un realizēšanu. NVO filozofijai raksturīgs vienkāršums, tiešums un atklātība, un šos principus būtu ieteicams realizēt bukletos, informācijas lapās, lozungos un plakātos, kur tieši un skaidri izklāstītas akcijas vai kampaņas idejas.

Līdzdarbojoties vides politikas veidošanā, saskatot konkrētas problēmas, analizējot tās un iesniedzot priekšlikumus to risināšanai, NVO jau šobrīd ir devušas vērā ņemamu ieguldījumu. Atsevišķos gadījumos, lai piesaistītu sabiedrības uzmanību kādai samilzušai problēmai vai nelikumīgiem darījumiem, kuri tik tikko pavid preses gaismā, NVO izmanto savas radikālākās formas – protesta akcijas un piketus. Tā tiek piesaistīta arī plaša preses uzmanība, ar ko ir jāreķinās pašvaldībām, valdības institūcijām, kā arī privātpersonām turpmākajā lēmumu pieņemšanas vai izpildes gaitā. Tāpat NVO organizē arī daudz miermīlīgākas akcijas, kas vērstas uz vides apziņas veidošanu un iedzīvotāju izglītošanu. Arī tām tiek veltīta preses uzmanība.

Sadarbība informācijas sagatavošanā

Daudz lielāku rezonansi sabiedrībā un masu medijos nevalstiskās organizācijas varētu panākt, ja apgūtu prasmi sadarboties starpsektoru jomā – vides sektoram sadarbojoties ar sociālās aprūpes un izglītības sektoriem. Risinot kādu vides problēmu vai

informējot sabiedrību par to, nozīmīgi ir veidot plašākas koalīcijas, radot kopīgas informācijas bāzes, kā arī izmantot NVO atbalsta centru Rīgā un piecpadsmit Latvijas rajonu pilsētās piedāvātos pakalpojumus izglītībā un tehniskajā servisā un organizēt informācijas sadarbību ar valdību.

Sadarbības veidošana ar radniecīgajām organizācijām Eiropas Savienības valstīs, Centrālajā un Austrumeiropā, Neatkarīgo Valstu Savienībā, kā arī citur pasaulē dos daudz lielāku misijas apziņu un spēku rīcībai realizēt vides informatīvās kampaņas, nekā ja iecerēto informācijas darbu būsit plānojuši veikt vienatnē. Protams, izvēloties sadarbības formu pašu plānotajām aktivitātēm, nekādi nedrīkst ignorēt vai aizmirst solidarizēties ar citu vides aizsardzības organizāciju aktivitātēm.

Svarīgs faktors NVO darbā ir sadarbības tīklu veidošana un darbības koordinēšana, vienalga, vai tas būtu pašvaldības, rajona, valsts vai starptautiskā līmenī. Šobrīd Latvijā reģistrētas aptuveni 5000 nevalstiskās organizācijas, un vairāki simti no tām ir vides aizsardzības NVO vai NVO, kuru darbība saistās ar vides problemātiku. Darbības koordinācija taupa resursus, dod iespēju reaģēt uz notikumiem, īpaši tā saucamajos "karstajos punktos", iesaistot plašāku sabiedrību, un izstrādāt kopīgu platformu, kā arī pilnveidot informācijas apmaiņu un datu bāzes.

Vides informācijas iegūšanā NVO ir nepieciešama sadarbība ar VARAM, zinātniskiem institūtiem, universitātēm. Jūsu informācija būs daudz objektīvāka, ja organizācija atļausies piesaistīt neatkarīgus ekspertus informācijas recenzēšanai vai pārbaudei. Svarīga joma ekspertu piesaistīšanā un informācijas iegūšanā ir NVO sadarbībai ar akadēmiskām institūcijām. Kā pozitīva simbioze ir minamas NVO, kas darbojas universitāšu aizbildniecībā:

- ◆ Dabas izpētes un Vides izglītības centrs pie Daugavpils universitātes,
- ◆ Liepājas Zaļais centrs pie Liepājas Pedagoģiskās universitātes,
- ◆ Latvijas Universitātes Ekoloģiskais centrs.

Perspektīvas saskatāmas arī Latvijas Lauksaimniecības universitātes un Rīgas Tehniskās universitātes virzienā, kas arī turpmāk varētu sniegt padziļinātu informāciju un konsultācijas daudzām vides NVO Latvijā un aiz tās robežām. Vides problemātikai šodien ir izteikti globāls raksturs, un tāpēc, rīkojoties vietējā mērogā, ir vēlams izkopt globālu redzējumu.

Informācijas tehnoloģijas

Modernas vides aizsardzības organizācijas darbības būtība ir informācija un ātrums tās ieguvei un apstrādei. Pieejamās informācijas avoti, prasme rīkoties ar to visdažādākajās jomās, arī ar tās iegūšanas veidiem un tehniskajiem līdzekļiem, ir rādītājs jebkuras organizācijas, arī NVO ilgtspējībai. Prasme un arī tiesības saņemt autentisku informāciju no pirmavotiem ir neatsverams ieguvums, kas dod iespēju orientēties šīs informācijas interpretācijas procesos un tendencēs.

Šobrīd informācijas ieguvē dominē internets un e-pasts, kas ir vismodernākie, visvairāk izmantotie un lētākie informācijas tehnoloģijas resursi. To attīstība un izplatība Latvijā liek domāt par visaptverošu ieviešanu arī NVO vidē. Ja šodien vēl trūkst resursu vai iemaņu interneta izmantošanai, tad NVO būtu vēlams to noteikt kā nākamo prioritāti birojā "pēc jumta salažošanas un logu iestiklošanas". Nepārspilējot šīs modernās un reizē lietotājam vienkāršās IT nozīmi, tomēr jāpiekrit domai – ja jūs neesat internetā, tad jūs neesat nekur. Tas īpaši skar NVO aktivitātes, – ir svarīgi tās ātri un apjomīgi prezentēt, darboties gan vietējā, gan starptautiskajā informācijas telpā.

NVO un sabiedriskās attiecības

NVO labie nodomi un vēlme darboties profesionāli daždos gadījumos saduras ar organizācijas dzīves realitāti – brīvprātīgā darba trūkumu, finansiālo un tehnisko iespēju šaurību, naudas nepietiekamību telpu īrei, papīram utt., lai organizētu

apspriedes, veidotu informācijas lapas, kā arī jurista un eksperta honorāriem. Organizējot preses konferenci, reizēm pietrūkst profesionālu sabiedrisko attiecību veidošanas iemaņu. Pašas organizācijas tēls sabiedrībā ir nekonkrēts vai pat nepazīstams, sociālo problēmu nasta vides aktualitātes bieži vien novirza tālākā darba kārtībā. Atsevišķos gadījumos vides NVO prezentācija prasa nopietnu sagatavošanos un profesionalitāti, operējot ar konkrētiem faktiem un tendencēm, tāpat arī piedāvājot alternatīvus risinājumus. Un vienlaikus NVO misijā nav likumdevēja vai izpildvaras funkcijas, tām vairāk pieder sabiedrības sirdsapziņas veicināšana un problēmu aktualizācija, tiltu veidošana starp sabiedrību un valsti.

Jau esošie projekti, kas orientēti uz valdības un NVO tuvināšanos un sadarbību, ir devuši sekmīgus rezultātus:

- ◆ ir zudusi savstarpējā neuzticība,
- ◆ nolīdzināti aizspriedumi,
- ◆ radusies augsne konstruktīvam dialogam un reālai kopīgai un saskaņotai rīcībai,
- ◆ tiek apspriesti jautājumi par konkrētu valsts vai pašvaldības funkciju deleģēšanu sabiedriskajām organizācijām.

Vēl daudz darāmā ir pašām NVO, lai radītu pārlicību par savas organizācijas darbību, apzinoties, ka sabiedrība ne vienmēr saskatīs dziļu jēgu un vērtību NVO misijā. Tam pretstatā šobrīd spožākie orientieri ir labi pelnošs bizness ar tam raksturīgo atribūtiķu, individuālā karķera, kā arī notikumi valdībā un Saeimā.

Tādēļ jo svarīgāk katrai vides organizācijai ir izveidot ilgstošus un regulārus kontaktus ar vietējiem un valsts mēroga mediju žurnālistiem. Pirmkārt ir jārada iespaids par NVO nopietnību, tuvāk iepazīstinot žurnālistus ar savas organizācijas darbību, uzaicinot veikt, piemēram, reportāžu par akcijas sagatavošanu un tās norises gaitu, kas parasti ir visatraktīvākā joma NVO biogrāfijā.

Daudzās lielās un pasaulē sazarotās vides **NVO**, piemēram, **GreenPeace**, **Friends of the Earth**, **IUNC**, **WWF**, **BUND** un citās, šīs lietas kārtos organizāciju informācijas biroji un

sabiedrisko attiecību speciālisti. Latvijas gadījumā mūsu NVO ir iespēja pilnveidoties, apgūstot šo pieredzi, kā arī ienest visu to jauno un radošo, kas ir raksturīgs mazajām valstīm pārejas periodā uz demokrātisku sabiedrību un tiesisku valsti.

Ne mazāk būtiski ir uzturēt savas organizācijas notikumu arhivu, dokumentētu fotoattēlos, video un rakstītajos materiālos un publicējamajos darbības pārskatos, kas lieliski kalpo informācijas sniegšanai par organizācijas darbu, ļauj ieskatīties daudzos vēsturiskos procesos kopumā un sniedz atraktīvu informāciju organizācijas donoriem, kas ir īpaši svarīgi, risinot organizācijas finansēšanas jautājumus.

Šobrīd, atskatoties 10–15 gadu ilgajā pagātnē, pavisam maz NVO var lepoties ar profesionāli sagatavotiem prezentācijas materiāliem, kas liecinātu par organizācijas nopietnību, apņēmību un briedumu. Ja arī šāds arhivs eksistē, tad bieži vien tam trūkst tehniskās un idejiskās kvalitātes un tā materiāli ir grūti izmantojami konferencēs un publikācijās.

Daudzas vides NVO ir sasniegušas augstu kapacitāti un profesionalitāti informācijas apkopošanā un tās sniegšanā plašai auditorijai. Starp tām var minēt **Bērnu Vides skolu, Reģionālo vides centru (Regional Environmental Center), Zaļo biblioteku, Latvijas Koaliciju par tīru Baltiju, Vides aizsardzības klubu** ar žurnālu “**Vides Vēstis**” un radoraidījumu “**Zaļais Vilnis**” un daudzas citas.

Šobrīd NVO radītā informācijas telpa galvenokārt aptver Latviju, lai arī daudzviet organizācijām tiek atvērtas interneta mājas lapas angļu un citās svešvalodās. Nākamais solis šīs telpas paplašināšanā būtu starptautiskā mērķauditorija, jo pasaulē ir jūtams informācijas pieprasījums par NVO darbību Latvijā. Tāpat Latvijas NVO var pretendēt uz alternatīvās vides informācijas aģentūras funkcijām plašajā starptautiskajā informācijas tirgū.

Sabiedrības komunikācija

Vienā teikumā formulējot, kas ir **komunikācija**, varētu teikt, ka tā **ir spēja uzrunāt un tikt arī sadzirdētam**. Spēja uzrunāt piemīt lielākai daļai sabiedrības, bet ar spēju panākt, lai tevi arī sadzird, ir krietni sarežģītāk, jo ne viss, ko mēs pasakām, sasniedz dzirdīgas ausis un tiek ne tikai automātiski uzklausīts, bet arī uztverts kā svarīgs un nepieciešams.

Tāpēc ir ļoti svarīgi saprast, kā uzrunāt sabiedrību, lai tā arī sadzirdētu, kas tai tiek teikts.

Vispirms vajadzētu katram pašam sev atbildēt: "Kāpēc man ir svarīgi uzrunāt sabiedrību?"

- ◆ Vai brīdināt to par iespējamo katastrofu,
- ◆ vai varbūt tikai informēt par savām aktivitātēm,
- ◆ vai izglītēt sabiedrību konkrētajā sfērā, lai sabiedrība vēlāk spētu labāk saprast jūsu teikto.

Pēc tam kad ir formulēts, ko teikt sabiedrībai, tikpat svarīgi ir atrast pareizo veidu un formu, kā pateikt sabiedrībai to, ko jūs vēlaties tai darīt zināmu.

Tāpēc jo svarīgi ir apzināties cilvēku kopumu, kuriem ir domāta jūsu uzruna:

- ◆ vai tie ir konkrēta ciema iedzīvotāji,
- ◆ vai tie ir veci vai jauni cilvēki,
- ◆ varbūt tās ir tikai konkrētas amatpersonas.

Vārdu sakot, apzinot mērķa auditoriju, kuru esat paredzējuši uzrunāt, tālāk jūs veidosiet formu, kādā uzrunāt šo auditoriju.

Kā veidot dialogu ar sabiedrību?

Ja jūsu mērķauditorija būs jaunieši, diez vai par dialoga formu pareizi būtu izvēlēties preses konferenci vai paziņojumu preseī.

Šķiet, vispareizākais būtu atrast kādu neformālāku risinājumu. Piemēram, masu pasākums, diskotēka, rokkoncerts vai kādas sacensības, veltītas jūsu paredzētajai tēmai.

Ļoti svarīgi ir atrast pareizāko sarunas tonalitāti. Tāpēc jo svarīgi ir radoši domāt, izvēloties konkrētu dialoga modeli. Tā var būt arī:

- ◆ diskusija, ja visi tās dalībnieki ir ieinteresēti problēmas risināšanā,
- ◆ semināri, ja nepieciešama papildus situācijas skaidrošana un izglītošana attiecīgajā jomā,
- ◆ tikšanās ar sabiedrībā atzītām autoritātēm, kas var palīdzēt tās vai citas problēmas aktualizēšanā,
- ◆ spēles un sacensības, kas varētu palīdzēt popularizēt to vai citu kustību, vai aktualizēt problēmu.

Visbeidzot tā var būt publikācija presē. Jāatceras, ka jebkura komunikācijas forma veic savu funkciju, ja tiek lietota pareizajā vietā un laikā. Tāpēc ir svarīgi izveidot komunikācijas plānu, ņemot vērā gan izvirzītās problēmas aktualitāti un mērķauditoriju, ar kuru esat paredzējuši sarunāties.

Kad forma ir izvēlēta, jāatceras, ka par jebkuru pasākumu sabiedrība ir jāinformē, un šī brīdī ir svarīga sadarbība ar masu medijiem.

Sadarbība ar medijiem

Kā zināms, masu komunikācijas funkcijas ir:

- ◆ informēt,
- ◆ pārliecināt jeb izglīt,
- ◆ izklaidēt,
- ◆ saglabāt kultūras vērtības.

Zinot šīs pamatlietas, var sākt veidot attiecības ar medijiem. Tomēr jāatceras, ka katram medijam visu iepriekš minēto funkciju proporcija ir atšķirīga. Ziņu aģentūru pamatuzdevums ir informēt, toties komerciālo televīziju un radio pamatfunkcija ir izklaidēt sabiedrību. To ir svarīgi zināt, izvēloties to vai citu mediju informācijas izplatīšanai. Papildu informāciju par mediju funkciju un auditoriju var iegūt Baltijas mediju fonda (BMF) pētījumos, kur regulāri tiek analizēta visu Latvijā strādājošo mediju auditorija un tematika.

Medijs kā informācijas nesējs

- ◆ Iepriekšējas informācijas sagatavošana par pasākumu,
- ◆ preses relīzes sagatavošana žurnālistiem un pasākuma dalībniekiem,
- ◆ ziņas rakstīšana,
- ◆ sadarbība ar ziņu aģentūrām.

Vienkāršākais veids, kā informēt sabiedrību ar mediju starpniecību, ir izmantot ziņu aģentūras. Latvijā tādas ir divas – LETA un BNS. Sagatavoto ziņu aģentūras nodrukā savā ziņu lentē, kur to izlasa visu lielāko mediju ziņu dienesti un parasti arī ieinteresēto resoru preses dienesti.

Medijs kā palīgs problēmas aktualizēšanā un risināšanā

- ◆ mediju analīze,
- ◆ radio, TV un preses izmantošana problēmas aktualizēšanai.

Bieži vien ar ziņu ir par maz, lai sabiedrība ieinteresētos par to vai citu problēmu, un tad svarīgi ir izmantot masu komunikācijas izglītojošo funkciju, kuru nenoliedzami vislabāk realizēt ar preses starpniecību. Nedaudz arī ar sabiedriskās televīzijas (LTV) un sabiedriskā radio starpniecību (Latvijas radio).

Attiecības ar presi tādā gadījumā jāveido bez ziņu aģentūru starpniecības – aicinot žurnālistus uz preses konferenci vai komunikējot individuāli ar konkrēto jūsu tēmu interesējošo žurnālistu.

Jāatceras, ka, vēršoties pie tā vai cita medija, iepriekš jāizziņina šī medija specifika. Diez vai žurnālu “Mūsmājas” interesēs tēma par mazo HES būvniecību Latvijas ūdenskrātuvēs.

Veicot pārliecināšanas vai izglītošanas funkciju ar masu informācijas līdzekļu starpniecību, jāatceras, ka jābūt gatavam atbildēt uz jebkuru, arī nepatīkamu jautājumu, tāpēc pirms problēmas aktualizēšanas informācijas sniedzējam jābūt nodrošinātam ar pamatīgu argumentu bāzi:

- ◆ ar statistikas datiem,
- ◆ ar informāciju par citu un pašu pieredzi,
- ◆ ar zinātniskiem un socioloģiskiem pētījumiem attiecīgajā jomā,
- ◆ kā arī ar ziņām, kāds ir sabiedrības viedoklis par konkrēto problēmu.

Elektroniskie vides

Datu bāzes

Latvijas

Lursoft
VARAM on-line datu bāzes

<http://www.lursoft.lv/latvian.html>
<http://www.varam.vdc.lv/linki/on-line.htm>

pasaules

World Environment
Best Environmental Resource
EnviroLink Network

<http://www.worldenvironment.com/>
<http://www.ulb.ac.be/ceese/meta/cds.html>
<http://envirolink.netforchange.com/>

Mediji

Latvijas

"Vides Vēstis"
VARAM mediju saites
BNS ziņu aģentūra
LETA ziņu aģentūra

<http://www.vak.lv/vv/index.html>
<http://www.varam.vdc.lv/linki/mediji.htm>
<http://bnsnews.bns.lv/>
<http://www.leta2000.com/>

pasaules

Environmental News Network
Earth First Journal
Lycos Environment News
Planet Ark - REUTERS
Environment News

<http://www.enn.com/>
<http://www.earthfirstjournal.org/>
<http://www.ens-news.com/>

<http://www.planetark.org/index.cfm>

NVO — nevalstiskās organizācijas

Latvijas

VARAM organizāciju saites
Vides aizsardzības klubs (VAK)

<http://www.varam.vdc.lv/linki/vidorg.htm>
<http://www.vak.lv/>

informācijas avoti

NVO – nevalstiskās organizācijas

pasaules

Friends of the Earth	http://www.foe.org/
Greenpeace International	http://greenpeace.org/
WWF (Pasaules dabas fonds)	http://www.panda.org/
World Resources Institute	http://www.wri.org/
Union of Concerned Scientists	http://www.ucsusa.org/
Sierra Club	http://www.sierraclub.org/

Valsts institūcijas

Latvijas

Vides datu centrs (VARAM)	http://www.vdc.lv/
Ietekmes uz vidi novērtējuma birojs	http://www.varam.gov.lv/ivnvb/default.htm
IVN procedūra	http://www.varam.gov.lv/ivnvb/latv/procedur.htm
Pabeigtie IVN projekti	http://www.varam.gov.lv/ivnvb/latv/proj_pab.htm
VARAM struktūra	http://www.varam.gov.lv/varam/struktura/Lpadiest.htm
Reģionālās pārvaldes	http://www.varam.gov.lv/varam/struktura/Pad_iest/region_inst/Lreg_parv.htm
Vides izglītības pārskats	http://www.varam.gov.lv/varam/Dokumenti/Vid_izg_parsk/L13.htm
VARAM mājas lapa	http://www.varam.gov.lv/izvele.htm
IVN biroja starptautiskās saites	http://www.varam.gov.lv/ivnvb/latv/saites.htm

pasaules

EIONET – Eiropas vides aizsardzības aģentūra	http://nfp-lv.eionet.eu.int/
ANO Vides programma	http://www.unep.org/
sk. arī VARAM organizāciju saites	http://www.varam.vdc.lv/linki/vidorg.htm

Informāciju par vides jautājumiem meklējiet un publicējiet Latvijas radio un TV raidījumos un preses izdevumos:

- ◆ Latvijas Radio pirmajā programmā raidījums **"Zaļais vilnis"**,
tālrunis tiešajā ēterā 7220204,
Doma laukums 8, Rīga, LV 1050.
- ◆ Latvijas TV pirmajā programmā raidījums **"Vides filmu studija piedāvā"**,
tālr. 7503588, Pils iela 17, Rīga, LV 1050.
<http://www.vfs.lv>
- ◆ žurnāls **"Latvijas Daba"**,
SIA GANDRS izdevums, tālr. 7614775,
Kalnciema 28, Rīga, LV 1046.
<http://www.gandrs.lv>
- ◆ žurnāls **"Medības. Makšķerēšana. Daba"**,
SIA DUMPIS izdevums, tālr. 7375938,
Brīvības iela 159/2, Rīga, LV 1012.
- ◆ žurnāls **"Vides Vēstis"**,
Vides aizsardzības kluba izdevums,
tālr. 7617174, Kalnciema 28, Rīga, LV 1046.
<http://www.vak.lv/vv>